

Pastorijstraat 74-76, Ertvelde (Evergem)

Programma van Maatregelen

Auteur:

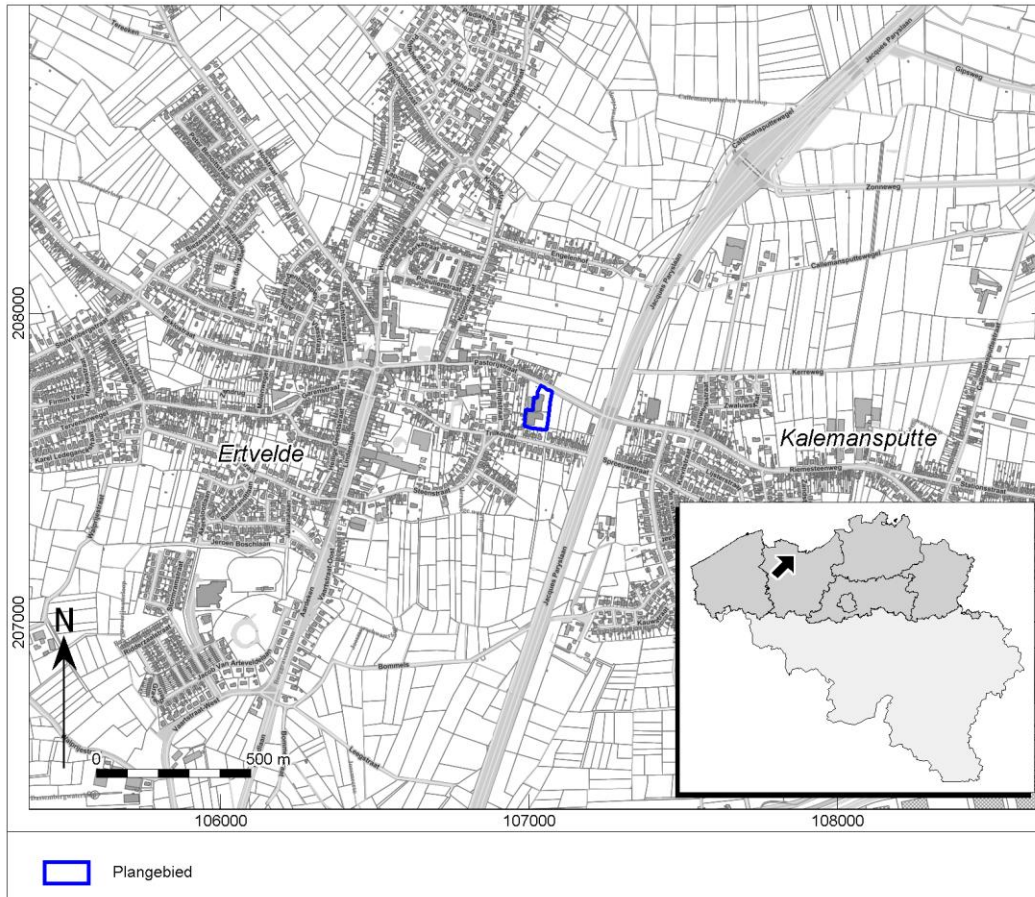
E. Van Bosch (veldwerkleider)

Autorisatie:

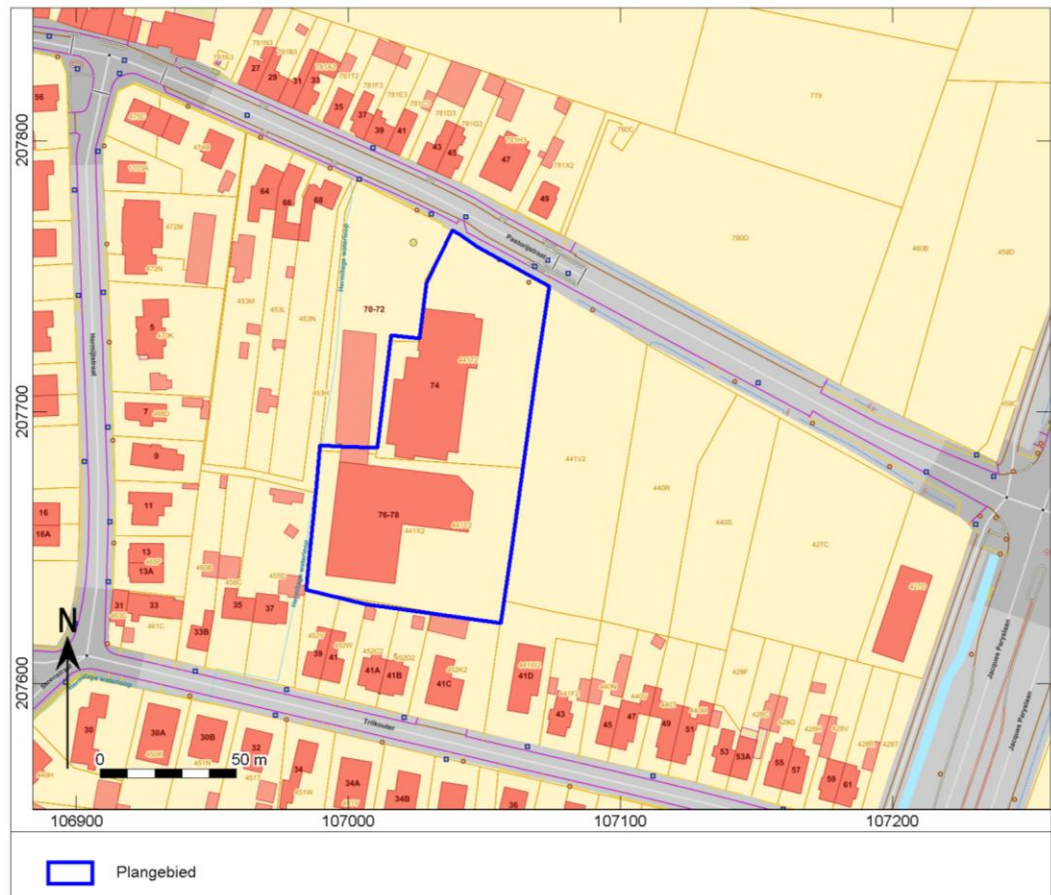
X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in mei 2019 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Pastorijstraat 74-46, Ertvelde (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen bouw van een nieuw handelspand en enkele appartementen.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het plangebied op de GRB.

1.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Naar aanleiding van de voorgenomen bouw van een handelspand met drie appartementen in de Pastorijstraat 74-76, Ertvelde, is deze archeologienota opgesteld. Op deze locatie zijn, op het moment van het archeologisch bureauonderzoek, twee handelspanden aanwezig. Deze twee panden en een deel van een pand dat behoort tot een naburig perceel, maar overlapt met het plangebied, zullen worden gesloopt. De bestaande verharding gaat met 0,40 à 0,50m worden uitgegraven.

Het doel van de geplande werken is om binnen het plangebied een nieuw handelspand (2059m²) aan te leggen. Het nieuwe handelspand bevat op de gelijkvloers een handelsruimte, een beenhouwerij, een ingang naar de bovenliggende appartementen en een hoogspanningscabine. Op de eerste verdieping worden drie appartementen voorzien. Aan het handelspand wordt een luifel (107m²) en een loskade aangebouwd. Op het terrein gaat voorzien worden van een asfalt verharding (2198m²), parkeerplaatsen uit waterdoorlatende klinkers (1500m²), een groenzone (1543m²), twee wadi's (205m²), zones met rolkeien (153m²) en 6 prefab betonnen parkeergarages (115m²).

De bodem ingrepen kun als volgt samengevat worden. Het handelspand gaat voorzien worden van funderingsplaat die een diepte hebben van 0,64m –mv en de funderingsmuren reiken tot 1,18m onder het maaiveld en liggen op funderingspalen die tot diepte van 5,00 – 6,00m –mv reiken. De aanleg van de verharding gaat de bodem met 0,64m –mv verstoren en de wadi's met 0,30m –mv. De nutsvoorzieningen gaan echter plaatselijk de bodem dieper verstoren, namelijk tussen 0,80 en 2,50m –mv.

Uit het grondonderzoek uitgevoerd in opdracht van de opdrachtgever, blijkt dat er een algemene verstoringlaag is vastgesteld van 1,00 à 1,50m –mv. Uit het rapport over het bodemonderzoek is het niet voor alle bodemstalen even duidelijk wat de aard van deze verstoring is en op welke bodemdata het is gebaseerd. De mogelijk aanwezige verstoringlaag is waarschijnlijk veroorzaakt door de bouw en sloop van gebouwen in het verleden.

Een overzicht van de verstoorde zones is geprojecteerd op een kaart van de geplande werken (afb. 3). Hierop worden al de bovenstaande gegevens gevisualiseerd en wordt het duidelijk dat de kans op een integraal verstoord plangebied groot is.

Afb. 3. Overzicht verstoorte zones geprojecteerd op de geplande werken.

Op basis van de aardwetenschappelijke gegevens kan vastgesteld worden dat het plangebied in de Vlaamse Vallei of de Centrale Laagvlakte is gelegen. Het plangebied ligt in het zuidelijk deel van een dekzandrug en is gekenmerkt door microreliëf van ruggen en depressies. Het plangebied is vrij vlak en het hoogteverloop ligt tussen de 8,4 – 8,8m.TAW. De top van de Tertiaire ondergrond van het plangebied bestaat uit zandige en kleiige afzettingen, die worden gerekend tot de Formatie van Maldegem. Deze formatie is opgebouwd uit klei en zanden die afwisselend geleidelijk in elkaar overgaan. Het Tertiair pakket is afgedekt door ongeveer 20m Quartair pakket in de vorm van Laat pleistocene eolische- en getijdenafzettingen of het profieltype 13. De bodem van het plangebied is opgebouwd uit een matig tot droge zandbodem met een duidelijke ijzer, podzol en/of humus B-horizont. De podzolbodem van Zbg begint tussen 0,90 en 1,20m en de podzol van Zcg komt voor tussen 0,60 en 0,90m.

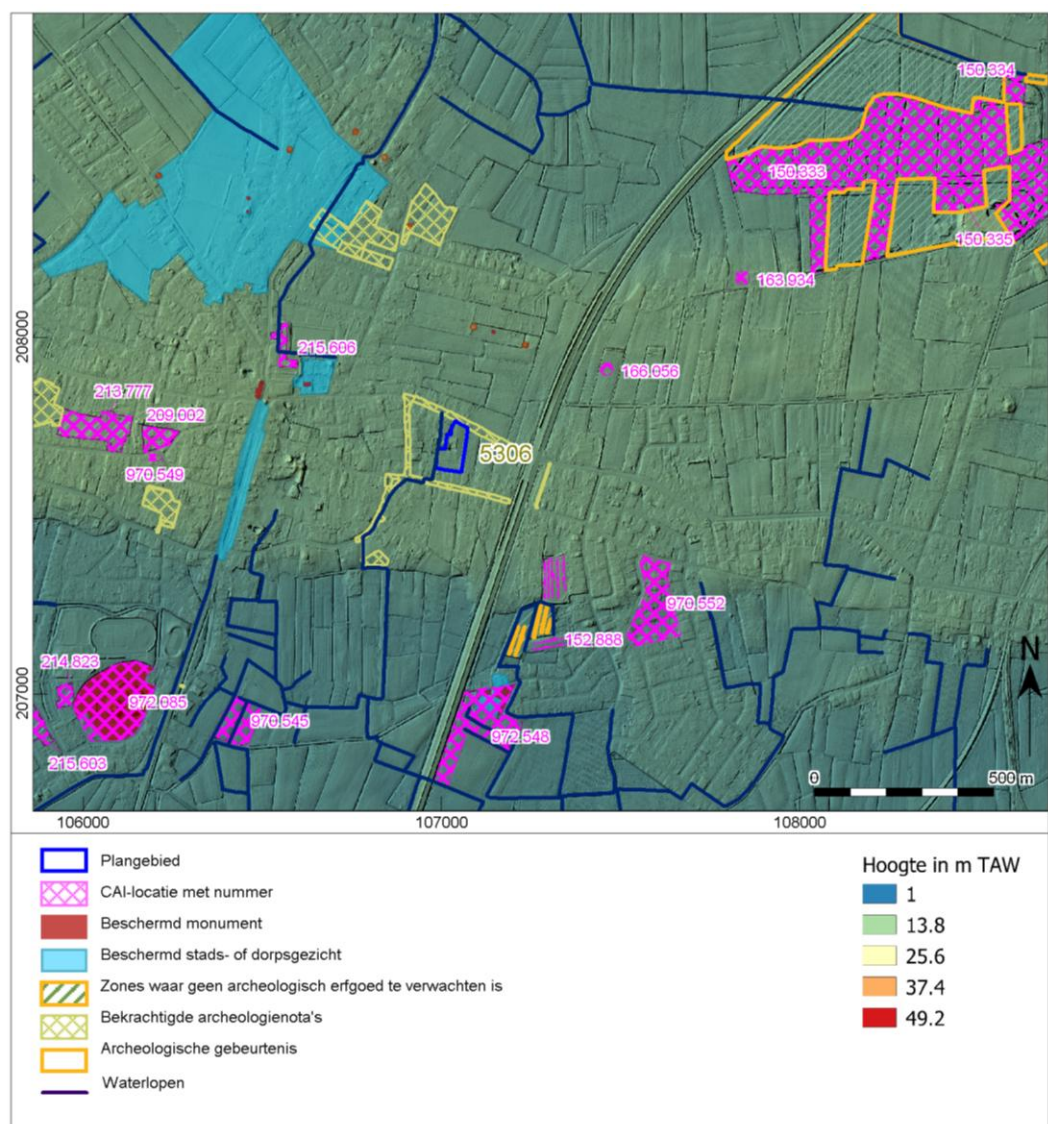
Op basis van deze landschappelijke gegevens kunnen er archeologische resten aangetroffen worden daterend vanaf de Steentijd. Het gebied is gunstig gelegen dichtbij water en op een dekzandrug. Wanneer bodems met een textuur B-horizont of podzols aanwezig zijn is er sprake van een relatief oude en goede ontwikkelde bodem. Indien deze intact worden aangetroffen is de kans op de aanwezigheid van intacte steentijdvindplaatsen hoog.

1.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Uit de archeologische meldingen en vondsten in de omgeving (afb. 4) kan afgeleid worden dat er in algemene zin sporen uit verwacht kunnen worden vanaf de Steentijd. De archeologische resten dateren vanaf de Steentijd tot aan de Nieuwste Tijd en zijn geregistreerd als een vorm van archeologisch onderzoek. Een groot deel van de meldingen heeft echter een onbepaalde datering. Informatie uit deze meldingen levert kennis op over ondermeer de thema's macht, bewoning en economie. Dit kan ondermeer afgeleid worden uit sporen behorende tot de Motte uit de Volle Middeleeuwen (CAI 972085), de kolenbranderskuilen (CAI 152888 en 150333), de molen (CAI 970549).

Binnen het plangebied zijn er tot op het heden geen archeologische meldingen geregistreerd. De archeologische meldingen uit de omgeving duiden echter wel op een algemene verwachting vanaf de Steentijd.

Uit de historische (topografische) kaarten en luchtfoto's blijkt dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw, waardoor de kans op sporen uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd aanzienlijk kleiner wordt. In het begin van de 21ste eeuw is de bebouwing uit de 20ste eeuw gesloopt ten voordelen van de huidige bebouwing. Deze huidige bebouwing is gesitueerd in andere zones van het plangebied (afb. 3), waardoor er een grotere kans bestaat dat het terrein integraal verstoord is. Op de oudere topografische kaarten is tenslotte te zien dat het reliëf van het huidige plangebied geen duidelijke verschillen toont met het reliëf in de periode 1973-1969.

Afb. 4. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied, geprojecteerd op de DTM.

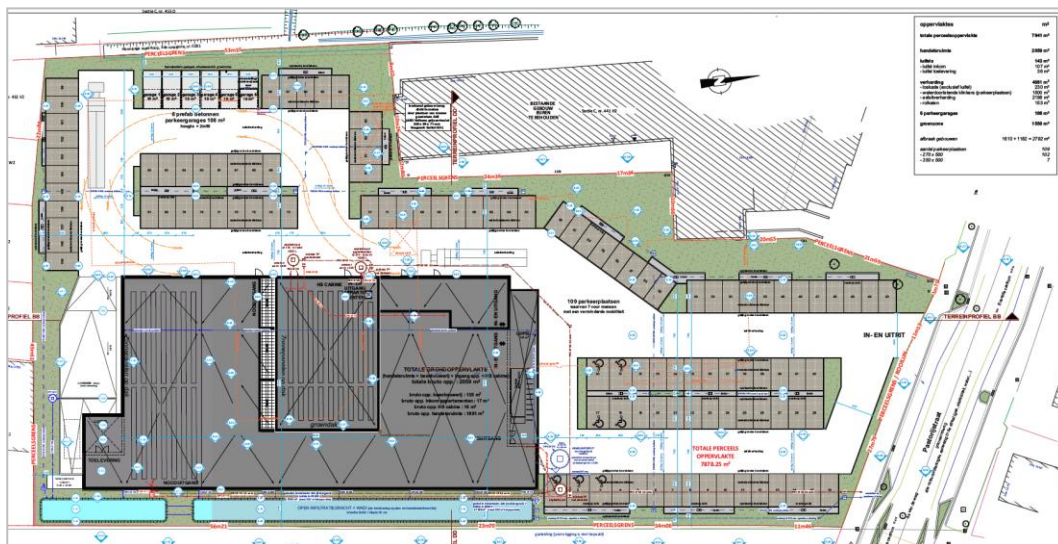
Zowel op basis van het landschap als op basis van de archeologische gegevens uit de omgeving kan afgeleid worden dat er voor het plangebied een algemene verachting geldt op sporen en vondstensite vanaf de Steentijd. Uit de historische (topografische) kaarten en luchtfoto's blijkt dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw, waardoor de kans op sporen uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd aanzienlijk kleiner wordt. In de laatste 50 jaar verschenen de eerste sporen van bebouwing en werd zo goed als het volledige plangebied in verschillende fases bebouwd. Door deze bebouwing is de bodem verstoord geraakt en is de archeologische verwachting voor zowel sporen als vondstensites uit al de periodes aanzienlijk laag.

Uit het bodemonderzoek van de opdrachtgever blijkt tevens dat er verstoringslaag aanwezig zou zijn van 1,00 – 1,50m. Alhoewel het in dit rapport niet voor alle bodemstalen even duidelijk wat de aard van deze verstoring is en op welke bodemdata het is gebaseerd, bevestigt het wel de aanwezigheid van verstoringen en/of een geroerde bodem. S1/B1 is een voorbeeld van een boring waarin een duidelijk verstoringspakket is waar te nemen. De locatie van de boring komt overeen met één van de structuren uit ±1969.

Het doel van de geplande werken is de aanleg van één nieuw handelspand inclusief drie appartementen. Het toekomstige maaiveld is bepaald op 8,55m TAW. Het overzicht van de geplande is terug te vinden in tabel 1 en afbeelding 5.

Structuur	Oppervlakte (m ²)	Diepte (m –mv.)	Diepte (m TAW)
Handelspand +fundering	2059	0,64	7,91
Fundering draagmuren	X	5,00 -6,00	
Loskade	266	0,10 – 1,32	7,23 – 8,55
Verharding	2198	0,6	
Parkeerplaatsen	1500	0,6	
Groenzone	1543	0,6	
Rolkeien	153	0,6	
Parkeergarages	115	0,6	
Wadi 1	67	0,3	
Wadi 2	183	0,3	

Tabel 1. Overzicht van de geplande structuren.

Afb. 5. Overzichtskarta van de geplande werken (1:200).

Bijna het gehele plangebied is in de 20ste en 21ste eeuw bebouwd geweest en dit heeft de nodige verstoring met zich meegebracht. Er mag worden uitgegaan van een bodemverstoring binnen het plangebied van 0,25m tot 1,32m onder maaiveld. Dit in combinatie met de beperkte geplande bodemingrepen (0,30m - 0,64m –v) voor een groot deel van de geplande werken (aanleg verhardingen, vloerplaten, groenvoorziening, wadi's etc.) en plaatselijk diepere bodemingrepen (1,00m – 6,00m –mv.) voor de nutsvoorzieningen en funderingen van draagmuren, is de kans groot dat er geen archeologische niveaus verstoord worden. De aanleg van het nieuwe handelspand reikt immers grotendeels niet tot onder de bestaande verstoring. Daar waar de werken dieper gaan dan de aanwezige verstoring is het oppervlakte te beperkt en de kenniswinst te klein. De kosten zouden niet kunnen opwegen tegen de baten en zouden bovendien een zeer fragmentair beeld geven. Een overzicht van de verstoorde zones is geprojecteerd op een kaart van de geplande werken (afb. 3). Hierop worden al de bovenstaande gegevens gevisualiseerd en wordt het duidelijk dat de kans op een integraal verstoord plangebied groot is.

2 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. . Er mag worden uitgegaan van een bodemverstoring binnen het plangebied van 0,25m tot 1,32m onder maaiveld. Dit in combinatie met de beperkte geplande bodemingrepen (0,30m -0,64m –v) voor een groot deel van de geplande werken (aanleg verhardingen, vloerplaten, groenvoorziening, wadi's etc.) en plaatselijk diepere bodemingrepen (1,00m – 6,00m –mv.) voor de nutsvoorzieningen en funderingen van draagmuren, is de kans groot dat er geen archeologische niveaus verstoord worden. Eventuele archeologische resten daterend van de Steentijd tot Late-Middeleeuwen zijn derhalve niet meer intact aanwezig. Verder wordt er uit de latere periodes geen sporen verwacht omwille van de dieper verstoring die de bebouwing van de laatste 50 jaar veroorzaakt heeft. De geplande werken gaan ofwel doorheen het reeds verstoorde gedeelte of de oppervlakte van de bodemingreep is te beperkt, waardoor de kosten niet opwegen tegen de minimale kenniswinst.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.